

Zpravodaj

**Východočeské pobočky
České společnosti ornitologické
při Východočeském muzeu v Pardubicích**

- Pozvánka na členskou schůzi VČP ČSO dne 24. 11. 2018
- Nejasné místo konání budoucích členských schůzí
- Pták roku 2019 – jeřáb popelavý
- Pozvánka na podzimní ornitologické akce

72
2018

ÚVODEM

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

dny se nám pomalu krátí a další sezóna končí. Naši krajinu opustilo mnoho druhů, které se vydaly na dlouhou cestu za lepším životem. Ale nezůstáváme zde sami. Opeřených otužilců svědomitě se připravujících na nadcházející období nedostatku je také dost, a proto máme o zábavu stále postaráno. Těšit se nemusíme jen z našich „stálic“, ale i z hostů, kteří k nám utíkají před krutými zimami severu.

Za všechny můžeme jmenovat havrany, kteří v milionových počtech v našich končinách zimují. Právě díky havranům objevujeme, zejména my, žijící na Pardubicku a Chrudimsku, jaký je doopravdy vztah člověka k ptákům, respektive k přírodě celkově.

Společnost přírodu miluje a obdivuje především v televizi a na stránkách časopisů, ale obecná láska k ní rychle klesá, pokud se divoká zvířata dostávají do naší bezprostřední blízkosti. Vyprávět by o tom mohli nejen zmiňovaní havrani, ale například i kalousi ušatí, kteří mají tu „drzost“ hnízdit a odchovávat mladé v rozptýlené zeleni sídlišť, kde jejich nevychovaní dorostenci ruší noční klid.

Proto jsem rád, že i naše pobočka nezůstává jen u terénních výzkumů a jiných odborných aktivit, ale že můžeme veřejnosti nabídnout spoustu pravidelně se opakujících přednášek a exkurzí a přiblížit tak nejen krásu ptáků za našimi okny, ale také vysvětlit důležitost ochrany přírody.

Do nadcházejícího roku 2019 přeji všem členům hodně úspěchů nejen v oblasti výzkumu a environmentální výchovy, ale i v osobním životě.

Roman Hellinger

POZVÁNKA NA ČLENSKOU SCHŮZI

Rádi bychom Vás pozvali na tradiční podzimní členskou schůzi Východočeské pobočky České společnosti ornitologické, která se uskuteční v sobotu **24. listopadu 2018** v přednáškovém sále Východočeského muzea na zámku v Pardubicích. Konkrétně se sejdem v přízemí budovy č.p. 2 na hlavní nádvoří.

PROGRAM SCHŮZE:

Zahájení – 9:00

A. Zprávy z pobočky

- Aktuální dění v pobočce (Lukáš Kadava)
- Zpráva z Orlického Záhoří (Luděk Petrilák)
- Z letošního VVT (Jaroslav Vaněk)
- Zpráva ze Rzů (Martin Fejfar)
- Vystoupení zástupce ČSO (Martin Fejfar)

Přestávka

B. Jeřáb popelavý – pobočkový pták roku a cestopis

- Změny migračního chování jeřábů (Markéta Ticháčková)
- Jeřábi ve východních Čechách (Jan Krejčík, Lukáš Kadava, Břeněk Michálek)
- Lemčici – legendární ptačí mistři stavitelství z austro-papuánské oblasti (Petr Šrámek a Břeněk Michálek)

Předpokládané ukončení schůze v cca 13:00.

Všechny přednášející prosíme, aby své počítačové prezentace ukládali v „bezproblémových“ starších formátech MS Office: **dokument word 97-2003 (koncovka .doc)**, **prezentace powerpoint 97-2003 (koncovka .ppt)**, **sešit aplikace excel 97-2003 (koncovka .xls)** a nebo ve formátu **pdf** (Acrobat). Vyvarujte se nových verzí MS Office (koncovky souborů .docx, .pptx, .xlsx) i souborů uložených ve formátu Open Office (koncovky .odt, .odf, .ods). Děkujeme za pochopení.

ZPRÁVY Z VÝBORU

Bude mít pobočka výjezdní členskou schůze?

Vzhledem k plánované rekonstrukci přednáškového sálu Východočeského muzea v Pardubicích, kde se po dlouhá léta konaly jarní a podzimní členské schůze, nebude pobočka smět tento prostor do budoucna využívat. Aktuální podzimní schůze 24. listopadu 2018 je tak na tomto místě naposledy. Výbor VČP ČSO na své poslední schůzi situaci vzal na vědomí a hledali jsme možnosti, kde do budoucna schůze pořádat. Nabízí se v podstatě dvě varianty. Jedna varianta počítá se situací, kdy najdeme nový stabilní prostor. Aktuálně je k dispozici možnost využití sídla Správy ornitologického parku Josefovské louky, tedy v Josefově u Jaroměře. Výhodou je blízkost atraktivních

ornitlogických lokalit v blízkém okolí, takže pro řadu členů nemusí schůze nutně končit oficiálním ukončením podobně, jako tomu bylo v Pardubicích. Nevýhodou je posun z centra východních Čech, kterým doposud Pardubice byly a pro některé členy tak může být dojíždění poněkud obtížnější. Druhá varianta nabízí možnost střídání míst konání pobočkových schůzí. Zvažovanou výhodou by mohl být fakt, že by se schůzí mohli účastnit i členové, kteří měli doposud Pardubice „z ruky“, popř. by se střídáním míst schůzím vtiskla nová atraktivita. Konečné rozhodnutí nepadlo, výbor zváží i připomínky vzešlé z diskusí s členskou základnou. Situace je aktuální a první schůzí mimo obvyklé prostory pardubického muzea bude jarní schůze 2019! Tak či onak, věříme, že na schůze budete jezdit nejenom v takové míře jako doposud, ale že se zájem členů o schůze ještě zvýší.

Lukáš Kadava

PTÁK ROKU 2019 – JEŘÁB POPELAVÝ

Po dvouleté odmlce se výbor rozhodl opět vyhlásit pobočkového ptáka roku. První dva ročníky této iniciativy se, možná v souvislosti s probíhajícím hnízdním mapováním, nesetkaly s velkým ohlasem mezi členy pobočky, proto byl tentokrát zvolen druh atraktivnější, a to jeřáb popelavý.

Jeřáb popelavý je v červeném seznamu veden jako druh kriticky ohrožený, avšak v posledních letech dochází v České republice k výraznému rozšiřování jeho hnízdního areálu. Východní Čechy v tomto nejsou výjimkou. Až do 80. let 20. století o jeřábech v regionální literatuře prakticky žádné zmínky nenalezneme. V souvislosti s počátky hnízdění na Českolipsku se však začínají objevovat první zástihy jeřábů i v našem regionu. V roce 1998 je prokázáno první hnízdění na Jičínsku a o sedm let později roce 2005 následuje též první popsání hnízdění na Pardubicku (Bohdanečský rybník). V dalších letech se pak objevují jak nová hnízdiště, tak i první pokusy o zimování jeřábů.

Zatímco počátky šíření druhu do východních Čech jsou podchyceny především v Panuru dostatečně, ucelený pohled na situaci v regionu za posledních deset let chybí. Mnohé lze usuzovat například z dosavadních výsledků hnízdního mapování. Zatímco v letech 2001–2003 bylo hnízdění v kategoriích pravděpodobné či prokázané hlášeno ze čtyř východočeských kvadrátů (dalších šest kvadrátů spadalo do kategorie možných hnízdění), v rámci mapování 2014–2017 je prokázané hnízdění již v deseti kvadrátech, 17 kvadrátů je v kategorii pravděpodobných

hnízdění a v dalším kvadrátu je hlášeno hnízdění možné. Jedná se tedy téměř o trojnásobný nárůst počtu obsazených kvadrátů.

V souvislosti s obsazováním nových lokalit se též mění hnízdění preference druhu a dozvídáme se též nové poznatky o biologii jeřába. Bylo zaznamenáno například hnízdění na rybníku v otevřené krajině s minimem litorálních porostů. O přizpůsobivosti druhu svědčí například úspěšná hnízdění v blízkosti aktivní těžké techniky či na rybníku s funkčním plynovým dělem.

V rámci projektu pobočkového ptáka roku bychom Vás chtěli požádat o Vaše poznatky týkající se aktuálního rozšíření druhu, jeho biologie, charakteristiky stanovišť. Hodnotné jsou i jakékoliv starší údaje o výskytu druhu ve Vašem okolí. Doufáme, že s Vaší pomocí se nám podaří získat aktuální obrázek o populaci jeřába velkého ve východních Čechách. Tento kriticky ohrožený druh osidluje lokality, které jsou často předmětem různých správních řízení. Pobočka se těchto řízení pravidelně účastní a Vaše informace tak mohou pomoci jak přímé ochraně druhu, tak jeho hnízdění stanovišť. Jeřábům bude věnováno i několik přednášek na nadcházející pobočkové schůzi.

Za výbor Východočeské pobočky ČSO Jan Krejčík

POZVÁNKY NA PODZIMNÍ ORNITOLOGICKÉ AKCE

10.–11. 11. 2018, zámek v Kostelci nad Černými lesy,

37. Aktiv spolupracovníků Kroužkovací stanice Národního muzea

Aktiv kroužkovatelů bude zahájen v sobotu 10. listopadu v 9.30 hod. Na pořadu budou aktuální otázky v kroužkovací činnosti, zprávy o výsledcích kroužkovacích akcí, o činnosti specializovaných skupin i výsledcích práce jednotlivých kroužkovatelů v roce 2018. Aktiv je určen pouze pro kroužkovatele (spolupracovníky Kroužkovací stanice Národního muzea), kteří již obdrželi přihlášku e-mailem.

10. 11. 2018, Ostravské muzeum, Podzimní členská schůze Slezské ornitologické společnosti – Severomoravské pobočky ČSO

Přednáškový sál Ostravského muzea, Masarykovo náměstí 1, začátek v 9:00

16.–18. 11. 2018, Bartošovice na Moravě, Podzimní výjezdní členská schůze ČSO

Rozšířená podzimní členská schůze ČSO konferenčního typu proběhne v prostorách zámku v Bartošovicích na Moravě (okres Nový Jičín). Program začíná v pátek 16. 11. ve 20.00 gruzínským večerem s Jiřím

Flouskem a Lukášem Viktorou. Sobotní schůze bude zahájena v 10:00. Čeká vás den plný zajímavých přednášek o ptácích a o činnosti ČSO a diskusní panel na téma ptačí migrace. Během nedělní exkurze nás Karel Pavelka zavede na slavné Bartošovické rybníky. Účast na akci je zdarma.

23.–25. 11. 2018, Poběžovice, 4. Západočeská ornitologická konference

Od pátku 23. do neděle 25. 11 2018 bude v prostorách hotelu Hubertus v Poběžovicích probíhat 4. konference Západočeské pobočky ČSO. Podrobnosti na webu www.zcm.cz/cso/aktuality.html.

24. 11. 2018, Brno, Podzimní členská schůze Jihomoravské pobočky ČSO

Schůze se koná v sobotu 24. listopadu 2018 od 9:30 na tradičním místě v přednáškovém sále Moravského zemského muzea v Brně, Zelný trh 8 (1. patro Dietrichsteinského paláce), cca 5 minut chůze od hlavního nádraží.

1. 12. 2018, Jihlava, Podzimní členská schůze pobočky ČSO na Vysočině

ZPRAVODAJ – interní periodikum *Východočeské pobočky České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích* (kontakt: Zámek č. 2, 530 02 Pardubice, internet: www.vcpcso.cz, e-mail: vcpcso@centrum.cz, účet: Fio banka, č. ú. 2501022899/2010). Redaktor: Libor Praus, ilustrace: křídla podzimu © Libor Praus; sýkořice vousatá *Panurus biarmicus* © Jana Kuřová. Příspěvky zasílejte na e-mail redaktora: libor.praus@gmail.com, nebo na adresu Libor Praus, Regionální muzeum Mělník, náměstí Míru 54, 276 01 Mělník.

